

Főszerkesztői bevezető

*Kölcsey: „Idegen nyelveket tudni szép,
a hazait lehetőségig mívelni – kötelesség!”*

Tisztelt Olvasó, kedves vegyész kollegák!

Az elmúlt évtized társadalmi, gazdasági és politikai változásai nem hagyták érintetlenül a tudományos közéletet sem, s ha katartikus viharok nem is dúltak, az átalakulás e téren is felkavarta az álló vizeket. A következmények sorába tartozik, hogy a Magyar Kémia Folyóirat további változatlan feltételek közötti megjelentetése pénzügyi okokból megoldhatatlanná vált. A Magyar Kémikusok Egyesülete évek óta csak súlyos veszteséggel volt képes fenntartani a folyóiratot, s a MKE vezetése be kellett lássa, hogy a változtatás e téren is elkerülhetetlen.

Az MKE elnöksége és Intéző Bizottsága komolyan fontolgatta a MKF megszüntetését, illetve alternatív megoldásként beolvasztását a Magyar Kémikusok Lapjába. Ez év tavaszán Kálmán Alajos akadémikus úr, MKE elnök kikérte az MTA Kémiai Tudományok Osztályának, mint a MKF legfőbb támogatójának véleményét. (Az Osztály a korábban a MKF-ba beolvasztott Kémiai Közlemények anyagának további megjelentetése fejében fedezte a kiadási költségek mintegy ötödét.) Az Osztály heves vitát követően, nagy többséggel a folyóirat megszüntetését javasolta. A fő érv e javaslat mellett az volt, hogy a pénzügyi fedezet hiányán túlmenően, a folyóirat szakmai színvonala sem éri el a kívánatosat, s ezen nem is lehet, illetve célszerű változtatni. Színvonalas eredeti tudományos közleményeket ugyanis nem szabad elrejtetni a magyar nyelvű publikálás révén a nemzetközi szakértő közönség elől, a gyengébb cikkek megjelentetésére viszont kár költeni, sőt ezek közzététele árt a magyar szakemberek nemzetközi megítélésének.

Az Osztály néhány tagja a több, mint száz éves hagyomány és a MKF-nak, mint a legutolsó, a magyar kémiai tudományos szaknyelvet művelő, fejlesztő és terjesztő orgánus megőrzésének kötelezettségével érvelt a folyóirat életben tartása mellett. Elismerve azonban az ellenzők véleményének jogosultságát, olyan megoldást kellett keresni, amely áthidalja a pénzügyi nehézségeket és ugyanakkor biztosítékokat kínál a megfelelően magas szakmai színvonal elérésére, illetőleg visszaállítására.

Amint híre ment a Magyar Kémia Folyóirat jövőjét fenyegető eseményeknek, megmozdult a hazai kémikus társadalom: Egyre-másra aggódó, tiltakozó telefonok érkeztek, kiáltványok fogalmazódtak, ellenvélemények formálódtak, s hamarosan anyagi segítséget, vagy más természetű támogatást (például nyomdai kapacitást) felajánló vagy kilátásba helyező nyilatkozatok jelezték, hogy nagyon sokan vannak, akik nem nyugszanak bele a folyóirat megszüntetésébe.

Ilyen körülmények között született meg a javaslat, amely reményeink szerint úgy teszi lehetővé a Than Károly alapította 109 éves Magyar Kémiai Folyóirat fennmaradását, hogy eredeti hivatását – egyrészt a magyar kémiai szaknyelv folyamatos ápolását, s a fejlődéshez, aktuális tudományos újdonságokhoz alkalmazását, egyidejűleg a minél teljesebb körű szakmai információ-csere késedelem nélküli biztosítását, s azt, hogy eszközt nyújtson következő kémikus nemzedékeknek a kémiai tudomány anyanyelven való megismeréséhez, a kémiai ismeretek, fogalmak szakmailag helyes és pontos magyar nyelvű kifejezéseinek megtanulásához, másrészt magas szakmai színvonalon tegye hozzáférhetővé az érdeklődők számára a hazai és külföldön élő magyar kémikusok kiemelkedő tudományos kutatási eredményeit, sikereit és mutassa be a kémiai tudományok világszerte bekövetkező fejlődését, változását, a kémia legfrissebb vívmányait, alkalmazásait, az érdeklődés gyújtópontjába kerülő területeit – betölthesse.

Elfogadva a MKE elnökségének felkérését, e sorok írója átmenetileg elvállalta a MKF főszerkesztői teendőinek ellátását, a folyóirat további életben tartását, fenti célok elérése érdekében gyökeresen

megújított formában.

A javaslat értelmében a Magyar Kémiai Folyóirat a jövőben negyedévenként jelenik meg. Eredeti magyarnyelvű közleményeket – csak előre megadott, szigorúan korlátozott terjedelemben, a nemzetközi tudományos folyóiratok átlagos színvonalát elérő munkák esetén – jelentet meg, előnybe részesítve fiatal kutatók első önálló közleményeit. Összefoglaló cikkeket közöl (felkérés alapján) hazai kiemelkedő teljesítményű kutatóműhelyek hosszabb idő alatt elért eredményeiről, hazai nemzetközi konferenciákról, a nemzetközi érdeklődés gyújtópontjába került kutatási területekről, bemutatva a friss eredményeket, trendeket, s ha van, a hazai hozzájárulást, külföldön élő, sikeres magyar származású vegyész-kutatók munkájáról, a szomszédos országokban, határainkon kívül működő magyar kémikusok közzétételre érdemes tudományos eredményeiről. Helyet kapnak a folyóiratban könyvismertetések, kémiai és rokontárgyú kiadványokról. Külön rovatként közli a korábban már a MKF-ba beolvadt Kémiai Közlemények profiljából átvéve akadémiai székfoglalók, MTA doktora címért megvédett értekezések és PhD-dolgozatok összefoglalóit (két nyelven, ugyancsak megszabott terjedelemben) és, – lektorálás után – akadémiai fórumokon elhangzott egyes (a szerkesztőbizottság által javasolt) előadások rövidített változatát. Idegen nyelven már közzétett cikkek másod-közlését a folyóirat ezután nem vállalja. Terjedelem túllépést csak a szerkesztőbizottság hozzájárulásával, a többlet terjedelem megváltása ellenében fogad el. Új, a korábbinál lényegesen kisebb létszámú, feladatát anyagi ellenszolgáltatás nélkül végző szerkesztőbizottság alakul, amelynek legfőbb kötelessége a tudományos színvonal szigorú megőrzése és a nyelvhelyesség követelményeinek betarttatása.

Ezen javaslat előterjesztését a MKE ez évi közgyűlése, amely a Magyar Kémiai Folyóirat jövőjét illető döntésre egyedül jogosult testület, elsöprő többséggel támogatta, és ezzel kifejezésre juttatta a magyar kémikus társadalom szinte egyöntetű akaratát a folyóirat életben tartására. Ezzel a közgyűlési képviselők nemcsak hagyománytiszteletükről, a magyar nyelv iránti elkötelezettségükről, hanem arról a felelősségérzetükről is tanúbizonyságot tettek, amelyet eljövendő vegyész-nemzedékek iránt éreznek, amikor nem kényszerítik hátrányos helyzetbe más nemzetbeli társaikkal szemben az utódokat, hogy saját anyanyelvükön ne ismerkedhessenek meg a számunkra hivatásunkat is jelentő tudománnyal, a mindannyiunknak oly fontos és kedves Kémiával.

Amidőn útjára indítjuk a Magyar Kémiai Folyóirat megújult, reményeink szerint életképesnek és fennmaradásra érdemesnek bizonyuló folyamát, nem mulaszthatom el, hogy az új szerkesztőbizottság, s a magam nevében, továbbá – a közgyűlési döntés alapján arra is feljogosítottnak tekinthetem magam, hogy – az egész magyar vegyész-társadalom nevében köszönetet mondjak Pungor Ernő professzor úrnak, az eddigi főszerkesztőnek, a népes szerkesztőbizottság hazai és külföldön élő valamennyi tagjának, továbbá Hangos Istvánnának és Csákvári Béla professzor úrnak, a folyóirat korábbi szerkesztőinek, több évtizedes, fáradhatatlan és odaadó munkájukért. Mindannyiuk tanácsaira, további támogatására is számítunk, s bízunk benne, hogy szerzőként, bírálóként és előfizetőként ezután is a folyóirat mellé állnak.

Budapest, 2003 derekán

Sohár Pál